

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1R TRIMESTRE 2018

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

Amb el suport de:

Diputació Tarragona

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1R TRIMESTRE 2018

ÍNDEX

1. El context econòmic mundial
2. Les economies espanyola i catalana
3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre
4. L'ocupació i l'atur
5. La contractació laboral
6. Les afiliacions a la Seguretat Social
7. La inversió empresarial i el finançament bancari
8. La variació dels preus al consum
9. Les exportacions i les importacions
10. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts

1. El context econòmic mundial

Tal com va assenyalar l'informe de l'FMI de l'abril de 2018, les previsions de creixement de l'economia mundial per a l'any 2018 —amb una variació del 3,9%— són similars a les de 2017. Tot i això, s'observen algunes diferències entre les diverses economies, atès que ja han tocat màxims i estan menys sincronitzades. Pel que fa a les economies avançades, s'estima que hi haurà una normalització de la política monetària i un augment de la demanda interna, principalment per causa de la inversió. Els efectes de la política restrictiva en el comerç internacional (de moment més aviat amenaces que no pas realitat) seran lleus i no tindran gaires conseqüències sobre el creixement global de l'economia. Les previsions per a les economies avançades indiquen que es mantindran per sobre del 2,4%. El creixement serà superior als Estats Units, fet que comporta una valorització del dòlar, mentre que a la Unió Europea s'anirà afeblint (amb previsions del 2,2% per 2018) i ha estat revisat a la baixa a Alemanya, França i, sobretot, a Itàlia.

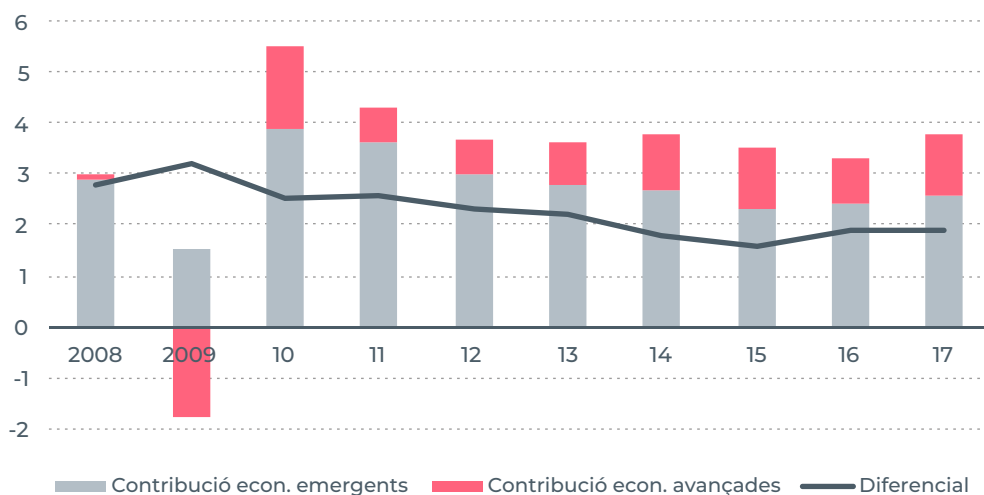
Les previsions de creixement de l'economia mundial per a l'any 2018 —amb una variació del 3,9%— són similars a les de 2017

Les perspectives de creixement de les economies emergents i de les que estan en desenvolupament són desiguals. Les variacions del preu del petroli impliquen la millora de les rendes d'alguns països productors, mentre que la reordenació d'inversions per l'augment de la rendibilitat als EUA (a causa de les variacions fiscals) comporta una disminució dels fluxos d'inversió i tensions comercials que amenacen la capacitat exportadora d'alguns països. S'han revisat a la baixa les previsions per a l'Argentina, el Brasil i l'Índia, mentre que la Xina continuarà creixent al 6,8% gràcies a una forta inversió interior, al control del creixement i de reordenació bancària i financera en un país que no nota els efectes de la guerra comercial.

A la Unió Europea s'anirà afeblint (amb previsions del 2,2% per 2018)

Gràfic 1. Contribució al creixement del PIB mundial (%)

Font: Banc d'Espanya

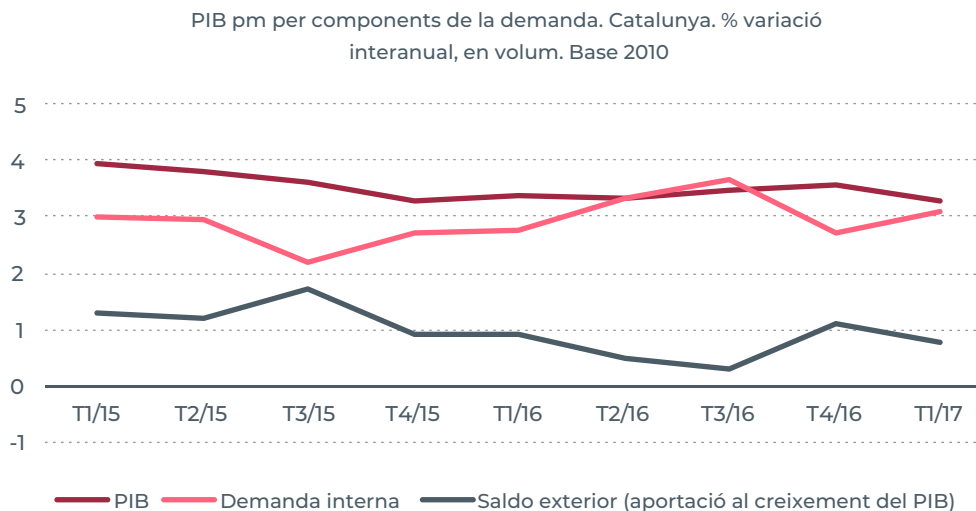
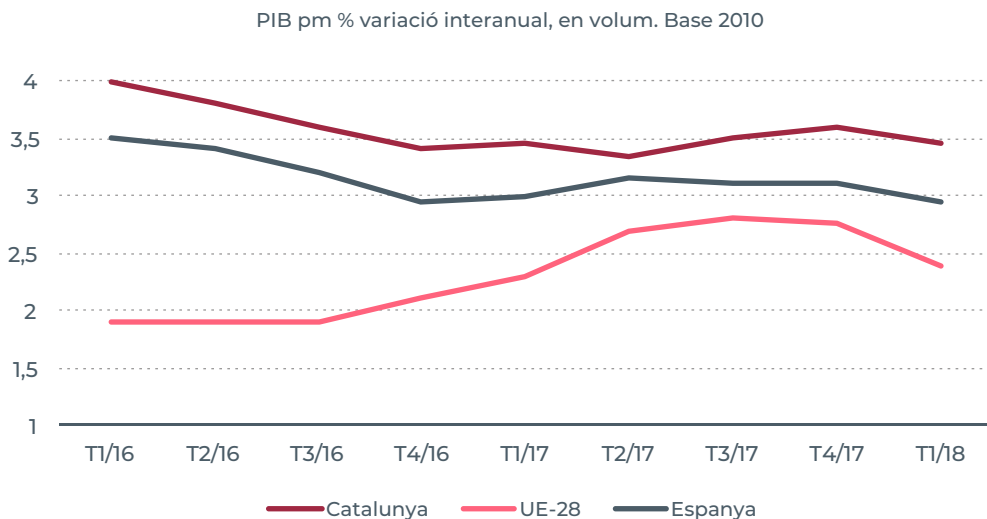

2. Les economies espanyola i catalana

La variació del PIB prevista per al primer trimestre de 2018 és d'un 0,7%, una xifra superior a les estimacions de la zona euro, que se situen al 0,4%. La variació a l'economia espanyola ha tingut un ritme similar al de trimestres anteriors i ha registrat un 3,1% interanual. Malgrat aquesta continuïtat, s'estima una moderació del creixement els trimestres següents com a conseqüència dels efectes de l'augment del preu del petroli i d'un menor augment de les exportacions, causat pel menor creixement dels països compradors. Aquests dos factors comportaran un dèficit superior amb l'exterior que determinarà l'alentiment del creixement. Les previsions de la variació interanual determinen xifres inferiors al 3,1% de 2017: el 2,7% per a 2018 i perspectives encara més a la baixa per a 2019 (2,4%).

La variació del PIB prevista per al primer trimestre de 2018 és d'un 0,7%

Gràfic 2. Indicadors de creixement de les economies espanyola i catalana

Font: Idescat

El primer trimestre de 2018, l'economia catalana va experimentar un creixement del 0,8%, una xifra una dècima superior a la de l'economia espanyola i que suposa un augment interanual del 3,4%. La demanda interna creix un 3,1% motivada per l'augment del consum de les llars i les administracions públiques. En canvi, la formació bruta de capital només augmenta un 2% —amb dos trimestres consecutius a la baixa—, motivada per l'alentiment de la inversió en béns d'equipament. Pel que fa a l'evolució de la inversió en construcció, es manté en una taxa superior al 4%. El sector exterior experimenta un cert fre en les exportacions, tot i el creixement del 4,4%, i un augment de les importacions, del 4,7% en dades interanuals del període.

El primer trimestre de 2018, l'economia catalana va experimentar un creixement del 0,8%

3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

El primer trimestre de 2018, continua la recuperació d'ocupació i disminució de l'atur tant al Camp de Tarragona com a les Terres de l'Ebre, amb un mercat de treball que presenta dues anomalies en relació a la dinàmica que s'observa en altres llocs: una taxa d'atur superior i una contractació temporal proporcionalment molt elevada.

Continua la recuperació d'ocupació i disminució de l'atur tant al Camp de Tarragona com a les Terres de l'Ebre

L'economia ha agafat una línia de creixement aprofitant els "vents de cua", es a dir l'abundància monetària i el baix tipus d'interès del BCE, els preus del petroli i el dinamisme global que afavoreix l'exportació. Però aquest vents fluïxen, doncs les expectatives monetàries s'orienten a modificares, el petroli augmenta de preu i la dinàmica global amb les contradiccions, si més no, comercials en la disputa aranzelària entre Xina i EE.UU, poden tenir conseqüències sobre les exportacions.

Per altra part a les comarques de Tarragona notem uns frens a considerar. Trobem a faltar un dinamisme inversor que es manifesta per la menor capitalització de les societats creades, s'observa una disminució del crèdit bancari, una precaució en la construcció residencial i els dos darrers mesos una disminució de les exportacions. Son indicadors a valorar i observar com evolucionaran en un futur immediat, tot i que sembla que el turisme ho compensarà.

Troblem a faltar un dinamisme inversor que es manifesta per la menor capitalització de les societats creades

4. L'ocupació i l'atur

Les dades mostren una recuperació de l'ocupació a les comarques de Tarragona. Les variacions interanuals del primer trimestre de 2018 registren un augment del 9,71%, un valor molt superior als dels conjunts català i espanyol. Per tant, apareix una diferència significativa després del continuat descens dels exercicis anteriors.

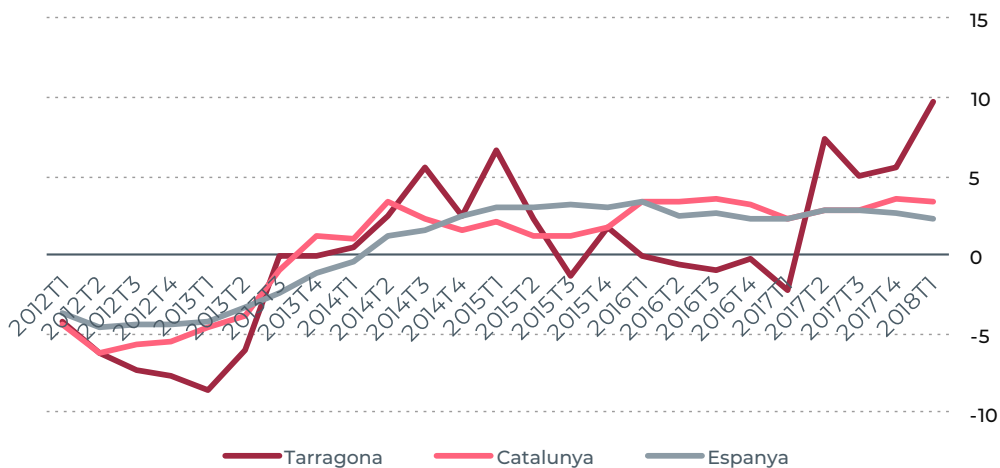
La creació d'ocupació a la zona ha estat motivada pel fort augment dels serveis i la construcció. L'increment total arriba gairebé als 30.000 ocupats, dels quals el sector serveis representa el 60,50%; la construcció, el 16,27%; la indústria, el 10,51% (amb resultats trimestralment molt oscil·lants), i l'agricultura, el 4,41%.

Recuperació de l'ocupació a les comarques de Tarragona

Les diferències respecte de les altres dues àrees és notòria, amb variacions interanuals

molt superiors de la construcció, en què es registren percentatges que sobrepassen el 20%, i dels serveis, en què es registra un 9%. El primer trimestre de 2018, les diferències temporals dels dies de la Setmana Santa han fet que s'anticipessin més les contractacions dels serveis a Tarragona que a la resta de Catalunya o Espanya.

Gràfic 3. Variació ocupació interanual (%)

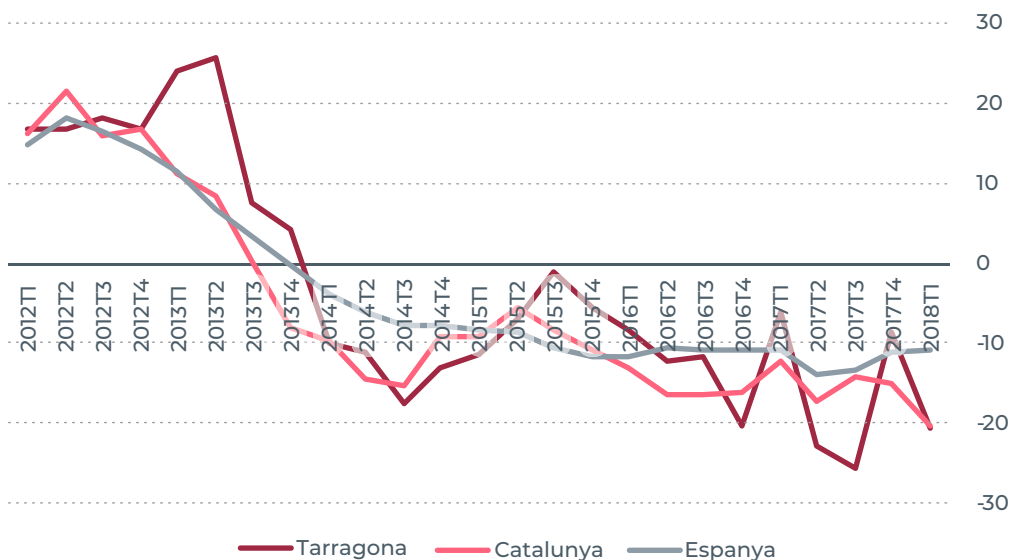
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

El primer trimestre de l'exercici de 2018, l'atur ha disminuït de manera significativa a la zona respecte el primer trimestre de l'any anterior en un marc d'augment de la població activa i disminució dels aturats de llarga durada. Això implica que la creació d'ocupació ha estat el factor principal de la caiguda del nombre d'aturats.

La taxa d'atur registrada aquest primer trimestre a la zona ha estat del 15,85%, mentre que al conjunt català ha estat del 12,19% i a l'espanyol, del 16,74%. El descens a la zona, tot i que ha mostrat una línia més oscil·lant que a les altres dues àrees, ha estat important, ja que la diferència de 3,66 punts respecte de la taxa catalana és significativa.

L'atur ha disminuït de manera significativa

Gràfic 4. Variació interanual de la taxa d'atur a Tarragona (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

Cal destacar l'elevada disminució del nombre d'aturats de llarga durada a l'àrea els darrers trimestres. El primer trimestre de l'exercici actual ha arribat al 46,18% del total d'aturats, un percentatge 5 punts inferior al del primer trimestre de 2017. La disminució de l'atur de llarga durada representa el 76,15% de la disminució del nombre d'aturats interanual

5. La contractació laboral

En el conjunt de 2017 el nombre de contractacions laborals a la zona va augmentar un 6,35% respecte de l'exercici anterior. Aquest valor representa un creixement lleugerament inferior al del total català, que va ser del 6,72%.

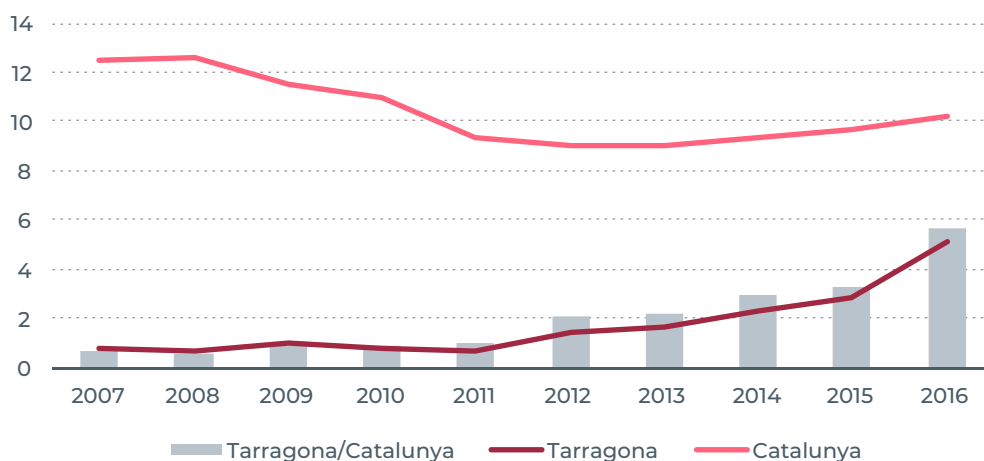
Pel que fa a la diferència entre contractació indefinida i contractació temporal, la variació dels contractes indefinits a la zona va ser del 9,88% i la dels temporals, del 5,99%, mentre que al conjunt català aquestes xifres van ser del 9,44% i del 6,32%, respectivament.

Al gràfic es pot observar com, tot i els lleugers canvis experimentats l'any 2017 i malgrat l'augment de contractació en els anys assenyalats, el percentatge de contractes temporals a Tarragona respecte del total de Catalunya és molt superior al mateix percentatge de contractes indefinits.

Contractacions laborals a la zona va augmentar un 6,35%

Contractes temporals a Tarragona respecte del total de Catalunya és molt superior

Gràfic 5. Pes de la contractació laboral a Tarragona respecte a Catalunya (contractes indefinits i temporals). (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya)

6. Les afiliacions a la Seguretat Social

En dades interanuals, la variació de l'afiliació a la Seguretat Social ha estat més elevada a les comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre que al conjunt català. Aquest augment ha estat proper als 2 punts percentuals a les dues regions respecte el conjunt català, i cal destacar que supera la mitjana catalana a la majoria de comarques.

L'afiliació a la Seguretat Social ha estat més elevada

Si considerem les variacions per sectors d'activitat, destaca la rellevància en primer lloc dels serveis i en segon lloc, de la indústria. Per contra, la variació ha estat inferior en la construcció, el qual contrasta amb la recuperació assenyalada anteriorment de les dades l'EPA. Respecte de l'agricultura, s'observa una disminució del nombre d'afiliacions.

Aquesta dinàmica a l'alça s'ha manifestat principalment a les comarques costaneres per la incidència que hi tenen els serveis. A la resta de comarques de l'interior també s'han registrat augments elevats, tot i que lleugerament inferiors. Les comarques on l'afiliació ha augmentat menys són la Conca de Barberà i la Ribera d'Ebre, mentre que al Priorat se n'ha observat un descens.

Principalment a les comarques costaneres per la incidència que hi tenen els serveis

Taula 1. Variacions interanuals de l'afiliació a la Seguretat Social (%). Primer trimestre de 2018 respecte de 2017

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-4,10	2,60	5,16	7,24	5,08
Baix Camp	-2,13	2,51	2,59	6,32	5,29
Baix Ebre	-1,19	3,27	1,34	10,94	8,09
Baix Penedès	3,05	6,15	4,11	5,92	5,75
Conca de Barberà	-1,02	5,28	-3,11	3,21	3,45
Montsià	2,35	4,27	2,73	6,26	5,33
Priorat	0,78	-3,42	-2,04	0,41	-0,67
Ribera d'Ebre	0,40	4,21	2,55	0,82	1,34
Tarragonès	0,31	4,10	3,02	8,14	7,28
Terra Alta	-1,40	5,82	3,54	8,39	4,92
Camp de Tarragona	-1,25	3,65	2,91	7,22	6,21
Terres de l'Ebre	0,05	4,00	2,06	8,04	6,16
Província de Tarragona	-0,52	3,71	2,73	7,36	6,20
Catalunya	-0,39	3,49	4,85	4,57	4,38

Nota: En gris pel damunt de la mitjana catalana.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

7. La inversió empresarial i el finançament bancari

La dinàmica inversora, representada per l'indicador del capital de les noves societats constituïdes, sembla manifestar una tendència a la baixa per al conjunt de les àrees.

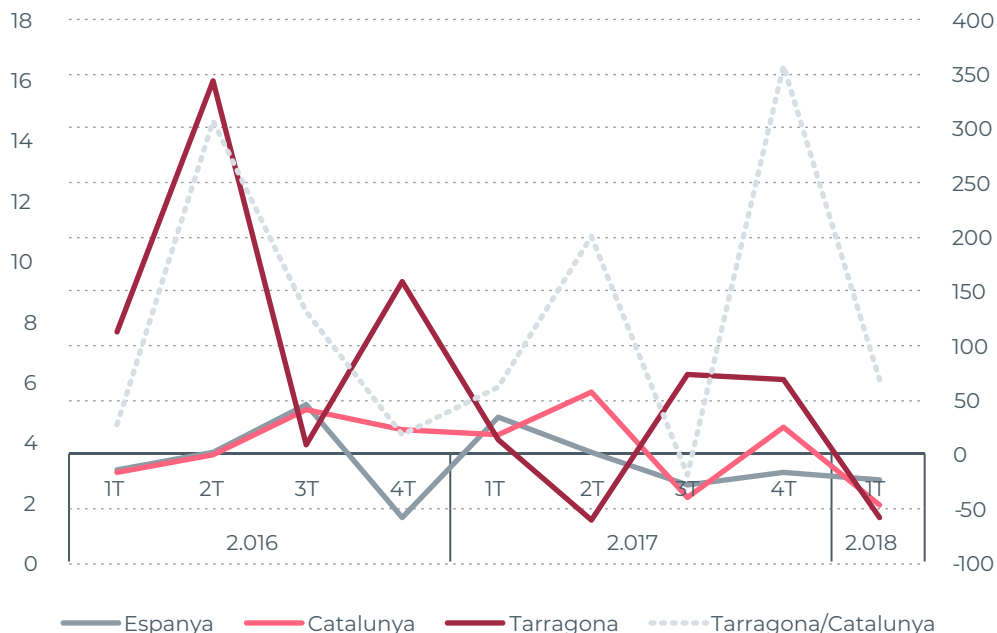
La dinàmica inversora, una tendència a la baixa

Des del 2016, el pes de la dinàmica inversora de Tarragona a Catalunya (eix de l'esquerra del gràfic) ha tingut tres pics significatius (2n trimestre de 2016 i 2n i 4t trimestre de 2017), però generalment es troba molt per sota del 10% que representa el PIB de l'àrea en el conjunt català.

Aquest indicador ha experimentat una certa frenada en el conjunt de l'economia espanyola des de 2014, mentre que a l'economia catalana i a les comarques de Tarragona el seu ritme continua sent positiu, tot i que amb tendència a la baixa. El darrer trimestre de 2017, a Catalunya i Tarragona l'indicador va augmentar en dades interanuals. Tanmateix, els dos primers mesos de 2018 ha registrat una caiguda de 45,76% i 57,16% respectivament respecte dels dos primers mesos de 2017. La disminució per al conjunt espanyol ha estat de 22,87%.

La inversió ha experimentat una certa frenada

Gràfic 6. Variació interanual (%) del capital de les societats constituïdes i el pes de la dinàmica inversora (%) de Tarragona a Catalunya.

Nota: a l'eix dreta es troba la variació interanual (%) del capital de les societats constituïdes i a l'eix de l'esquerra es troba el pes d'aquesta inversió (%) de Tarragona a Catalunya.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

Durant el darrer trimestre de l'exercici anterior, el crèdit bancari va continuar la línia a la baixa, amb una variació interanual de 3,96%, una xifra que representa uns 4.000 milions d'euros menys que a finals de 2013. Aquesta és una situació contradictòria,

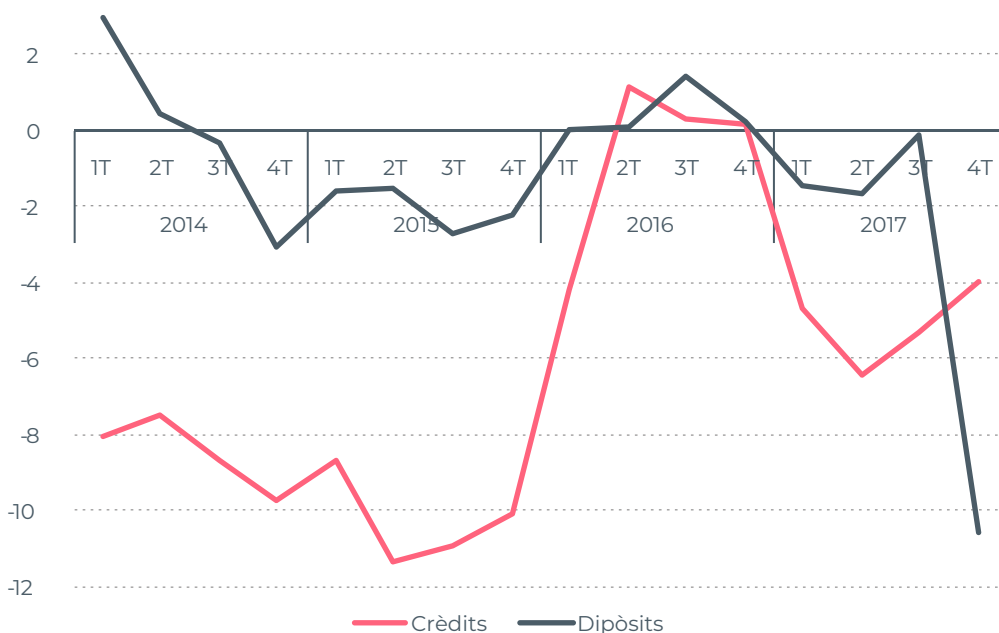
El crèdit bancari va continuar la línia a la baixa

ja que l'economia creix, però el crèdit bancari no segueix la mateixa dinàmica que el finançament.

A finals de 2017, els dipòsits van registrar una caiguda en picat, amb una davallada interanual de 10,56%. Possiblement, les entitats financeres van orientar els estalvis cap a fons d'inversió, ja que tenen unes perspectives de rendiment superiors a les dels dipòsits. Aquesta situació fa que millori el palanquejament, que arriba al 144,97%, la xifra més alta després d'un descens continuat des de principis de 2015, quan el valor era del 147,60%.

Els dipòsits van registrar una caiguda en picat

Gràfic 7. Variació interanual dels crèdits i dels dipòsits

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

El dinamisme del mercat de l'habitatge a l'àrea és inferior al global de Catalunya. Aquest fet s'observa en el baix nombre d'habitatges iniciats, tot i que el ritme d'acabaments augmenta.

Una altra consideració sobre aquest mercat és que l'any 2017 el nombre de vendes respecte del total català va ser del 13,27%, una xifra important que es desglossa en un 16,67% d'habitatges nous i un 12,88% d'usats. Aquests percentatges són molt superiors als dels habitatges acabats i iniciats, fet que, en bona part, indica que l'estoc d'habitatge existent a la zona s'està regularitzant.

El dinamisme del mercat de l'habitatge a l'àrea és inferior al global

Taula 2. Els habitatges iniciats i acabats a Tarragona en relació al total català

	Habitatges iniciats			Habitatges acabats		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Camp de Tarragona	295	454	395	286	386	721
Terres de l'Ebre	191	74	93	103	148	289
Província Tarragona	486	528	488	389	534	1.010
Catalunya	6.176	8.317	11.340	4.034	5.534	6.892
Tarragona/Catalunya	4,78	5,46	3,48	7,09	6,98	10,46

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de IDESCAT

El nombre d'hipoteques registrades durant l'exercici de 2017 a Tarragona va representar el 10,14% del total d'hipoteques signades a Catalunya. Tanmateix, el valor d'aquestes hipoteques representa el 6,74% del total, cosa que indica que el seu valor mitjà és inferior a la mitjana catalana, del 33,5%.

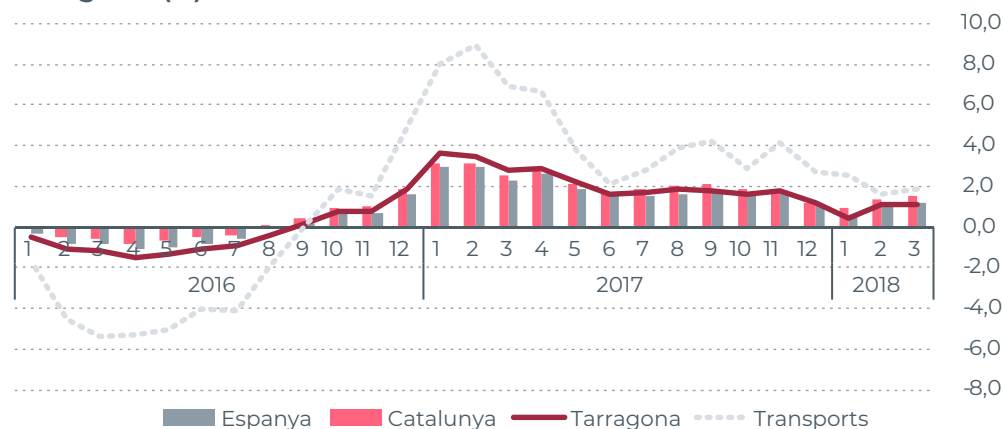
8. La variació dels preus al consum

El primer trimestre de 2018, la variació interanual de l'IPC ha estat de l'1,1% a les comarques de Tarragona, una xifra lleugerament inferior a la dels conjunts català (1,5%) i espanyol (1,2%).

Des dels valors màxims de principis de l'any 2017, la variació de preus al consum s'ha anat moderant i ha mantingut aquesta dinàmica durant els tres primers mesos del 2018. Aquesta tendència és similar a les tres àrees considerades. L'índex general (base 100 = any 2016) a Tarragona és de 102,725, un valor lleugerament inferior al de total català (102,780), però superior al del conjunt espanyol (102,329).

La variació interanual de l'IPC ha estat de l'1,1%

Gràfic 8. Variació interanual de l'IPC. Índex general i de transports per Tarragona. (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

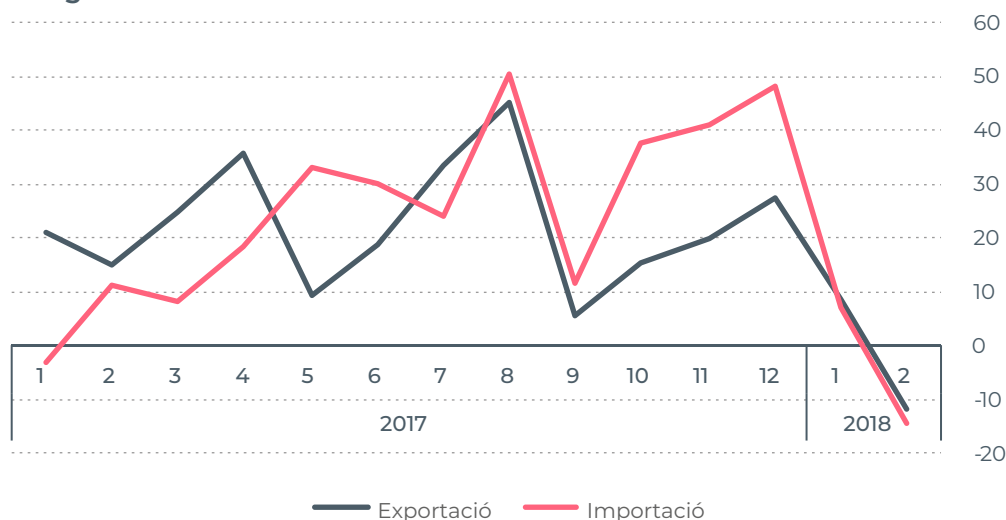
El grup de preus dels transports és el que ha augmentat més a la zona; en dades interanuals, els transports han registrat una variació del 2,5%, davant de l'1,9% del total català i del 1,4% de l'espanyol. La significació d'aquest indicador a Tarragona es pot apreciar al gràfic 4. Com sempre, els transports estiren cap a dalt l'indicador general, i a la zona el seu impacte és més gran que a les altres dues àrees.

El grup de preus dels transports és el que ha augmentat més a la zona

9. Les exportacions i les importacions

L'any 2017, el comerç de l'àrea amb l'exterior va experimentar un augment del 21,65% pel que fa a les exportacions i del 24,04% pel que fa a les importacions. Per contra, el 2018 —segons l'acumulat fins al febrer— el comerç amb l'exterior ha experimentat una disminució interanual tant pel que fa a les exportacions (-2,28%) com a les importacions (-2,63%), essencialment motivat per les caigudes del mes de febrer.

Gràfic 9. Variació interanual (%) de les exportacions i les importacions de Tarragona.

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

La disminució de les exportacions a la zona està relacionada amb la caiguda als sectors de productes energètics (-29,8%), aliments (-5%) i automoció (-6,6%). Per la seva banda, la disminució de les importacions ho està amb la caiguda als grups béns d'equip (-34,6%) i aliments (-28,5%). Les exportacions han caigut un 0,9% a la zona euro, i destaca el descens de -2,2% a Alemanya i el de -14,4% a Itàlia. Les importacions ho han fet en un 9,8%.

Disminució de les exportacions a la zona. Descens de -2,2% a Alemanya i del 14,4% a Itàlia.

La variació del total acumulat l'any 2018 —fins al febrer— a la zona és diferent de la del conjunt espanyol, on les exportacions augmenten un 4,4%, i català, on augmenten un 4,9%. Les importacions també augmenten un 4,6% a Espanya i un 9% a Catalunya.

Taula 3. Comparació dinàmica exportadora i importadora

	Exportació	Importació
Tarragona		
Variació 2016-17. Acumulat novembre 2018 (%)	20,12	27,42
Catalunya		
Variació 2016-17. Acumulat novembre 2018 (%)	8,93	8,87
Espanya		
Variació 2016-17. Acumulat novembre 2018 (%)	8,33	10,81
Tarragona / Catalunya %		
Any 2017	12,25	14,96
2018 febrer	11,72	14,78

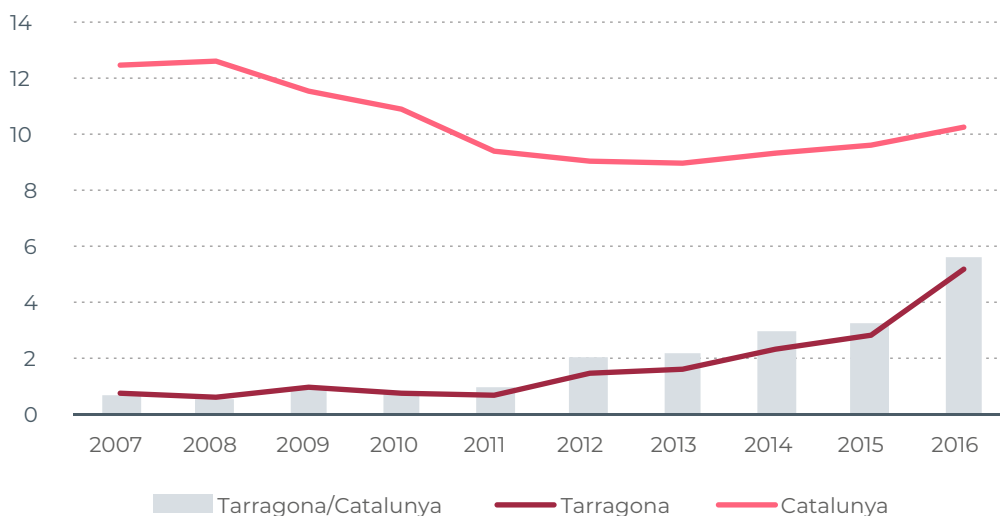
Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

L'esforç exportador de la base productiva de la zona es reflecteix en l'augment de productes d'alta tecnologia exportats. Encara que el pes d'aquests productes sobre el total exportat només arriba a la meitat de la xifra del conjunt català, l'esforç realitzat principalment a partir de 2011 és notori. Com a conseqüència d'això, el pes de les exportacions d'alta tecnologia augmenta més a la zona que al conjunt català; concretament, s'han multiplicat per 8,56 a la zona i per 1,07 al conjunt Catalunya.

Les exportacions d'alta tecnologia augmenta més a la zona que al conjunt català

L'augment en l'exportació d'aquest tipus de productes demostra la capacitat de transformació de l'oferta productiva de l'àrea i ha millorat col·lateralment la competitivitat d'alguns productes industrials, com ara elements de plàstics i productes auxiliars d'automoció i equipament, principalment en empreses punteres en l'oferta productiva de la zona.

Gràfic 10. Exportacions de tecnologia alta a Tarragona i Catalunya i pes de Tarragona sobre Catalunya en percentatge. (%)

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

10. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts

Com a resum de l'anàlisi de conjuntura del primer trimestre de 2018, podem assenyalar que l'activitat econòmica de la zona, tot i patir daltabaixos significatius pel fet diferencial que representen, continua creixent a una velocitat molt satisfactòria. Aquest creixement es fa palès en els punts següents:

1. Es registra un augment interanual de l'ocupació de 9,71%. La variació interanual de les afiliacions a la Seguretat Social a la zona és superior a la catalana i registra resultats positius pràcticament en totes les comarques.
2. La contractació laboral de tipus temporal és la norma a l'àrea ja que el 90,44% dels contractes signats l'any 2017 a la zona eren temporals (davant del 87,09% per a Catalunya). La taxa d'atur disminueix i se situa al 15,85% (encara més de 3 punts per sobre de la catalana).
3. En dades interanuals, l'indicador de preus registrat al març és de l'1,1%, amb una forta incidència del transport, que presenta una variació del 2,5%.
4. Durant els dos primers mesos de 2018 la inversió en societats noves mostra una disminució interanual tant a la zona com als conjunts català i espanyol. El crèdit bancari cau un 3,96% respecte l'any anterior. El crèdit viu actual es troba 4.000 milions d'euros per sota de la xifra de 2013.
5. El comerç amb l'exterior va conèixer un 2017 pletòric. Tanmateix, els dos primers mesos de 2018 les exportacions han variat un 2,28% i les importacions, un 2,63% en dades interanuals. Pel que fa als conjunts català i espanyol, les variacions de les exportacions han estat del 4,9% i del 4,4%, respectivament.

Augment interanual de l'ocupació de 9,71%

La taxa d'atur disminueix i se situa al 15,85%

L'indicador de preus registrat al març és de l'1,1%,

El crèdit bancari cau un 3,96%

les exportacions han variat un 2,28% i les importacions, un 2,63%

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1R TRIMESTRE 2018

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de:

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de **TORTOSA**

 Cambra de Comerç
de **Valls**

Diputació Tarragona